

Förslag till Batteridirektiv

Miljödepartementet

2004-06-03

Dokumentbeteckning

KOM(2003) 723 slutlig

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier och ackumulatörer

Sammanfattning

Syftet med direktivet är att skapa en ram för insamling och återvinning av förbrukade batterier och ackumulatörer och säkerställa en väl fungerande inre marknad för dessa produkter. Det gällande direktivet om batterier, Rådets direktiv 91/157/EEG av den 18 mars 1991 om batterier och ackumulatörer som innehåller vissa farliga ämnen föreslås upphävas när det nya direktivet träder i kraft. Förslaget bygger på artikel 175.1 i fördraget avseende minimikrav för insamling, behandling och på artikel 95.1 i fördraget avseende produktkrav, saluföring och märkning.

Förslaget omfattar alla typer av batterier och ackumulatörer vilket är en skillnad jämfört med gällande direktiv som endast omfattar vissa specificerade miljöfarliga batterier.

Förslaget är indelat i kapitel om produktkrav, utsläppande på marknaden, insamling, behandling och återvinning, gemensamma bestämmelser om insamling, behandling och återvinning samt om konsumentinformation.

En huvudinriktning i förslaget är att minska spridningen av kadmium, kvicksilver och bly till miljön. Detta skall enligt förslaget uppnås genom att medlemsstaterna skall främja ett s.k. slutet kretslopp genom bland annat krav om ökad återvinning, övervakning av avfallsströmmar samt förbud mot att slutligt bortskaffa vissa typer av batterier och –ackumulatörer.

I fråga om insamlingssystem skall tillverkare av industribatterier- och ackumulatörer samt bilbatterier och –ackumulatörer se till att återta dessa när de är förbrukade i individuella eller kollektiva återtagningssystem. I fråga om övriga förbrukade bärbara batterier och ackumulatörer skall medlemsstaterna se till att lämpliga system för insamling inrättas. I förslaget finns

bestämmelser om insamlingsmål, återvinningsmål samt lägsta återvinningsgrad som medlemsstaterna måste uppfylla.

2003/04:FPM105

Förslaget innehåller vidare krav på behandlingen av förbrukade batterier och ackumulatörer, registrering av tillverkare av batterier och ställande av garanti om hantering av förbrukade batterier och ackumulatörer, ansvar för batterier och ackumulatörer som släppts ut på marknaden före direktivets ikraftträdande samt konsumentinformation.

1 Förslaget

1.1 Innehåll

Kapitel 1 Syfte, räckvidd och definitioner

Artikel 1 behandlar förslagets syfte. Genom direktivet fastställs regler för saluföring av batterier och ackumulatörer samt insamling, behandling, och återvinning av förbrukade batterier och ackumulatörer.

Artikel 2 fastställer förslagets tillämpningsområde. Detta direktiv föreslås omfatta *alla* typer av batterier och ackumulatörer, oavsett form, volym, vikt, material och användning. Dock skall utrustning som rör medlemsstaternas säkerhet undantagas.

Artikel 3 innehåller definitioner av följande beteckningar som används i förslaget; batteri, ackumulator, batterisats, bärbara batterier eller ackumulatörer, knappcell eller -ackumulator, industribatteri eller -ackumulator, bilbatteri eller -ackumulator, förbrukade batterier eller ackumulatörer, materialåtervinning, bortskaffande, behandling, apparat, tillverkare, slutet kretslopp.

Kapitel II Produktkrav

Artikel 4 föreskriver om förebyggande åtgärder. Medlemsstaterna skall förbjuda saluföring av alla batterier och ackumulatörer som innehåller mer än 0,0005 viktprocent kvicksilver, oavsett om det ingår i apparater eller inte. Dock undantas knappceller, eller batterier som består av knappceller, som har en kvicksilverhalt som understiger 2 viktprocent.

Artikel 5 föreskriver att medlemsstaterna skall främja forskning om förbättring av batteriers och ackumulatörers miljöprestanda och möjligheten att saluföra batterier och ackumulatörer med en minskad mängd farliga ämnen, främst kvicksilver, bly och kadmium.

Artikel 6 föreskriver om övervakning av avfallsströmmen. Medlemsstaterna skall övervaka mängderna förbrukade bärbara nickelkadmiumbatterier och -ackumulatorer som bortskaffas i det kommunala avfallet. Rapport om resultaten från övervakningen skall utarbetas och lämnas årligen till kommissionen.

KAPITEL III Utsläppande på marknaden

Artikel 7 Medlemsstaterna får inte förhindra, förbjuda eller begränsa saluföring av batterier och ackumulatorer som uppfyller kraven i direktivet. Vidare skall medlemsstaterna vidta åtgärder för att förhindra att batterier och ackumulatorer som inte uppfyller kraven i direktivet släpps ut på marknaden.

KAPITEL IV Insamling

Artikel 8 behandlar främjandet av ett slutet kretslopp. Artikeln föreskriver att medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att förhindra att förbrukade batterier och ackumulatorer slutligt bortskaffas och att medlemsstaterna upprättar ett slutet kretslopp för alla förbrukade batterier och ackumulatorer.

Artikel 9 behandlar insamlingssystem. Medlemsstaterna skall se till att insamlingssystem inrättas för förbrukade bärbara batterier och ackumulatorer som är kostnadsfria och tillgängliga. Medlemsstaterna skall vidare se till att tillverkare av industribatterier och -ackumulatorer skall återta dessa när de är förbrukade, oavsett kemisk sammansättning och ursprung. Tillverkare av bilbatterier och -ackumulatorer skall inrätta system för insamling av dessa, om de inte samlas in inom ramen för artikel 5.1 i europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG av den 18 september 2000 om uttjänta fordon¹

Artikel 10 behandlar frågan om individuella eller kollektiva insamlingssystem. Artikeln föreskriver att medlemsstaterna skall tillåta tillverkarna att inrätta individuella eller kollektiva återtagningssystem för förbrukade batterier och ackumulatorer.

Artikel 11 föreskriver att medlemsstaterna skall förbjuda slutligt bortskaffande av industri- och bilbatterier och -ackumulatorer i deponier eller genom förbränning.

¹ EGT L 269, 21/10/2000 s. 0034-0043

Artikel 12 föreskriver att om medlemsstaterna använder ekonomiska styrmedel för att främja insamling av förbrukade batterier och ackumulatorer eller för att främja användning av batterier med mindre förorenande ämnen, genom t ex differentierade skattesatser, skall detta anmälas till kommissionen.

Artikel 13 Behandlar insamlingsmål. Senast fyra år efter införlivande av direktivet skall medlemsstaterna uppnå en genomsnittlig lägsta insamlingsnivå på 160 gram per invånare och år för alla förbrukade bärbara batterier och ackumulatorer, inbegripet bärbara nickelkadmium-batterier. Vid samma tidpunkt skall medlemsstaterna också uppnå en särskild lägsta insamlingsnivå motsvarande 80% av den totala mängden förbrukade bärbara nickelkadmiumbatterier och –ackumulatorer per år. För dessa batterier skall den totala mängden omfatta både de batterier som samlas in inom ramen för insamlingsystem och de som varje år bortskaffas i det fasta kommunala avfallet. En rapport om detta skall utarbetas årligen och överlämnas till kommissionen.

Artikel 14 Behandlar särskilda utvidgningar och anpassningar. Medlemsstaterna kan ansöka om förlängd tidsfrist för att uppnå insamlingsmål på grundval av de särskilda skäl som anges i artikeln, t.ex. geografiska omständigheter.

KAPITEL V Behandling och återvinning

Artikel 15 föreskriver att medlemsstaterna skall se till att tillverkarna, eller tredje part som agerar för tillverkarnas räkning, inrättar system med användning av bästa tillgängliga behandlings- och återvinningsteknik för att ta hand om förbrukade batterier och ackumulatorer. Minimikrav för behandlingen skall vara att alla vätskor och syror avlägsnas och att lagring skall ske på platser med ogenomträngliga ytor och ändamålsenlig täckning eller i lämpliga kärl. Tillverkarna får inrätta dessa system individuellt eller kollektivt.

Artikel 16 behandlar export. Behandling får genomföras utanför berörd medlemsstat eller utanför gemenskapen under förutsättning att transporten sker enligt rådets förordning (EEG) nr 259/93 av den 1 februari 1993 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från den Europeiska gemenskapen². Förbrukade batterier och ackumulatorer som

² EGT L 30, 6.2.1993, s.1. Förordningen senast ändrad genom kommissionens förordning (EG) nr 2557/2001 (EGT L349, 31.12.2001, s.1.)

exporteras från gemenskapen får endast tillgodoräknas som uppnående av målen i artiklarna 18 och 19 i detta direktiv om återvinningen ägt rum enligt kraven i detta direktiv.

Artikel 17 anger att medlemsstaterna skall främja utveckling av ny återvinnings- och behandlingsteknik samt forskning om miljövänliga och kostnadseffektiva återvinningsmetoder för alla typer av batterier och ackumulatörer. Behandlingsanläggningar skall också uppmuntras att införa certifierade miljöledningssystem enligt EMAS³.

Artikel 18 Behandlar återvinningsmål. Medlemsstaterna skall se till att tillverkarna, ett år efter införlivande av direktivet uppnår följande minimimål för återvinningen.

Alla bärbara batterier och ackumulatörer som samlas in enligt kraven i artikel 9 skall tas upp i en återvinningsprocess.

Medlemsstaterna får tillåta att högst tio procent av de insamlade bärbara batterierna och ackumulatörerna undantas från stycke a av tekniska skäl.

Alla industri- och bilbatterier och -ackumulatörer som samlas in enligt kraven i artikel 9 skall tas upp i återvinningsprocess.

Artikel 19 Behandlar återvinningsgrad. Medlemsstaterna skall se till att tillverkarna, ett år efter införlivandet av direktivet, uppnår följande återvinningsgrad

återvinning av allt bly och minst 65 procent av genomsnittsvikten av det material som ingår i blybatterier och -ackumulatörer.

återvinning av allt kadmium och minst 75 procent av genomsnittsvikten av det material som ingår i nickelkadmiumbatterier och -ackumulatörer.

återvinning av 55 procent av genomsnittsvikten av allt material som ingår i andra förbrukade batterier och ackumulatörer.

KAPITEL VI Gemensamma bestämmelser om insamling, behandling och återvinning.

Artikel 20 Medlemsstaterna skall se till att tillverkarna står för finansieringen av åtminstone behandling, återvinning och miljövänligt bortskaffande av alla förbrukade bärbara batterier och ackumulatörer som lämnats till insamling.

³ förordning (EG) nr 761/2001 om frivilligt deltagande för organisationer i gemenskapens miljölednings- och miljörevisionsordning (EMAS). EGT L114, 24.4.2001, s.1.

Artikel 21 Medlemsstaterna skall se till att tillverkarna står för finansieringen av insamling, behandling och återvinning av förbrukade industri- och bilbatterier och -ackumulatorer som lämnats till insamling.

Artikel 22 Medlemsstaterna skall se till att tillverkare registreras när de släpper ut en produkt på marknaden och att de tillhandahåller en garanti om att hanteringen av förbrukade batterier och ackumulatorer kommer att finansieras. Garantin kan bestå i att tillverkaren deltar i lämpliga insamlingssystem för finansiering av hanteringen av förbrukade batterier och ackumulatorer, av en materialåtervinningsförsäkrans eller ett spärrat konto.

Artikel 23 Ansvaret för historiskt avfall, d.v.s. för sådana batterier och ackumulatorer som släpps ut på marknaden innan direktivets ikraftträdande, skall vila på tillverkarna. För industribatterier och -ackumulatorer som släpps ut på marknaden före detta direktivs införlivande och som ersätts av likvärdiga produkter skall tillverkarna finansiera hanteringen när de levereras. Medlemsstaterna kan alternativt föreskriva att slutanvändarna helt eller delvis ansvarar för detta. För andra industribatterier som utgör historiskt avfall skall industrianvändarna finansiera kostnaden. Under en övergångsperiod på fyra år tillåts tillverkarna informera kunden om kostnaderna för insamling, behandling och återvinning av alla förbrukade batterier och ackumulatorer. Uppgivna kostnader får inte överstiga de faktiska.

Artikel 24 Medlemsstaterna skall se till att alla ekonomiska aktörer inom de berörda sektorerna och alla berörda offentliga myndigheter får delta i de insamlings-, behandlings- och återvinningssystem som avses i artiklarna 9 och 15. Systemen skall även på icke-diskriminerande villkor omfatta produkter som importeras från tredje land. Handelshinder och snedvridning av konkurrens skall undvikas.

KAPITEL VII Konsumentinformation

Artikel 25 Medlemsstaterna skall, i första hand genom informationskampanjer, se till att konsumenterna får uttömmande information om

potentiella effekter på miljö och människors hälsa av de ämnen som används i batterier och ackumulatorer.

kravet att batterier och ackumulatorer inte skall bortskaffas som osorterat kommunalt avfall utan insamlas separat,

hur de kan bidra till återvinningen, och

innehålls av symbolen med ett överkryssat sopkärl och de kemiska beteckningarna Hg, Cd och Pb.

Medlemsstaterna skall, utifrån uppnådd insamlingsgrad och när det kan anses lämpligt, anta kompletterande åtgärder för att se till att konsumenterna deltar i insamlingen av förbrukade batterier och ackumulatörer och förhindra att sådant avfall bortskaffas.

Artikel 26 föreskriver att medlemsstaterna kan kräva att en del eller samtliga av de uppgifter som avses i artikel 25 tillhandahålls av de ekonomiska aktörerna, speciellt de som deltar i tillverkning, distribution och försäljning av batterier och ackumulatörer.

Artikel 27 föreskriver att medlemsstaterna skall se till att alla batterier, ackumulatörer och batterisatser är ordentligt märkta enligt bilaga till direktivet och enligt de tekniska specifikationer som anges där. I undantagsfall, då det är nödvändigt på grund av batteriernas eller ackumulatörernas storlek eller funktion, får symbolen tryckas på förpackningen. Kommissionen skall se till att bilagan ändras för att anpassas till den tekniska utvecklingen.

KAPITEL IX Slutbestämmelser

Artikel 28 föreskriver om medlemsstaternas rapportering till kommissionen om genomförande av direktivet.

Artikel 29 fastställer att Kommissionen skall offentliggöra en rapport i Europeiska unionens officiella tidning, om genomförandet av direktivet samt om dess inverkan på miljön och den inre marknaden senast nio månader efter det att medlemsstaternas rapporter mottagits. Denna skall omfatta en utvärdering av följande aspekter:

lämpligheten i ytterligare riskhanteringsåtgärder för batterier och ackumulatörer som innehåller tungmetaller.

Lämpligheten i det minimimål för insamling av alla förbrukade bärbara batterier och ackumulatörer och det särskilda insamlingsmål för förbrukade bärbara NiCd-batterier som anges i artikel 13

Lämpligheten i de minimimål för återvinning och återvinningsgrad som anges i artiklarna 18 och 19.

Artikel 30 fastställer att kommissionen skall biträdas av den kommitté som inrättats enligt artikel 18 i rådets direktiv av den 18 mars 1991 om ändring i direktiv 75/442/EEG om avfall.

Artikel 31 föreskriver att medlemsstaterna skall fastställa påföljder som skall gälla vid överträdelser av de nationella bestämmelser som antas i enlighet med detta direktiv. Påföljderna skall vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Medlemsländerna skall anmäla vilka påföljder man inför till kommissionen.

Artikel 32 fastställer att medlemsstaterna senast 18 månader efter direktivets införlivande skall sätta lagar och andra författningar i kraft för dess genomförande. Dessa skall hänvisa till direktivet och de fullständiga texterna skall överlämnas till kommissionen.

Artikel 33 behandlar frivilliga avtal. Förutsatt att målen i direktivet uppnås får medlemsstaterna införliva bestämmelserna i artiklarna 6, 9, 16, 25, 26 och 27 genom avtal mellan behöriga myndigheter och de berörda ekonomiska aktörerna förutsatt att vissa angivna villkor är uppfyllda.

Artikel 34 fastställer att det nuvarande direktivet, rådets direktiv 91/157/EEG av den 18 mars 1991 om batterier och ackumulatörer som innehåller vissa farliga ämnen⁴ skall upphöra att gälla från och med det datum för detta direktivs ikraftträdande.

Artikel 35 fastställer att direktivet träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

Artikel 36 fastställer att direktivet riktar sig till medlemsstaterna.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

I Sverige regleras batterier genom förordning (1997:645) om batterier. Förordningen omfattar alla batterier. I förordningen begränsas saluföringen av vissa miljöfarliga batterier. Vidare regleras ansvaret för insamlingen av batterier. En djupare genomgång av förslagets effekt på gällande svenska regler pågår.

⁴ EGT L078, 26/03/1991 s. 0038-0041

Enligt kommissionens förklarande text så är kostnaden för att samla in och återvinna bärbara batterier mycket varierande mellan olika MS. Dock står det klart att den specifika insamlingskostnaden (euro/ton) är lägre i system som omfattar alla batterier och dessutom uppnås en högre insamlingsgrad.

Enligt European Portable Battery Association (EPBA) ligger insamlings- och transportkostnaden för alla bärbara batterier och ackumulatorer tämligen stabilt på 300-550 euro/ton i de MS som infört effektiva system. Återvinningskostnaden för dessa är, enligt EPBA, 400-900 euro/ton.

Kommissionen anser också att den mest kostnadseffektiva insamlingsgraden för alla bärbara batterier och ackumulatorer ligger mellan 160 och 200 gr/invånare och år. Den totala kostnaden för insamling, sortering och återvinning vid denna insamlingsgrad uppskattas till 1 386 –

1 846 euro/ton. Den totala ytterligare kostnaden för att övergå från att samla in och återvinna bara vissa typer av batterier och ackumulatorer till alla typer uppskattas till 70-92 miljoner euro per år. Det bör noteras att denna uppskattning är relativt hög, enligt kommissionen.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sammanställning av remissvar och utveckling av svenska positioner pågår.

Sverige är generellt sett positivt till att alla batterier omfattas av förslaget och ambitionen att höja insamling och återvinning av batterier. Sverige är missnöjt med direktivet i det avseendet att det inte föreskriver utfasning av de miljöfarliga tungmetallerna i den omfattning och lika snabbt som Sverige anser är önskvärt. Det finns i dag godtagbara alternativ till kadmiumbatterier i de flesta fall. Sverige anser därför att ett generellt förbud för kadmium i batterier bör införas i direktivet med möjlighet till undantag för användningsområden där godtagbara alternativ saknas.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Behandlingen i rådet har inte påbörjats.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet behandlade förslaget i en första läsning i april 2004. EP föreslog skärpta regler för insamling och återvinning av batterier och ackumulatorer i EU. Istället för att 160 gram per invånare och år samlas in, vilket kommissionen föreslår, kräver EP att 50 procent av den nationella årliga försäljningen under de två föregående åren samlas in. Det kräver vidare att medlemsstaterna skall förbjuda all försäljning av batterier och

ackumulatorer som innehåller mer än 5 ppm (parts per million) kvicksilver, mer än 20 ppm kadmium eller mer än 40 ppm bly. En lista med undantag för när det är tillåtet att använda dessa tungmetaller skall enligt ändringsförslaget fastställas.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Remissvar har inkommit till miljödepartementet. En sammanställning av remissvaren har påbörjats.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

En första läsning av förslaget har skett i EP. Rådsförhandlingar förväntas påbörjas under det irländska ordförandeskapet i juni 2004.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget utgår från artikel 175.1 avseende bestämmelser om minimikrav för insamling, behandling och återvinning av förbrukade batterier och ackumulatorer samt om konsumentinformation i kapitel IV-VIII och artikel 95.1 avseende bestämmelser om produktkrav, saluföring och märkning i kapitel II, III, VIII och bilaga II

3.3 Fackuttryck/termer

Batteri=definieras i förslaget som en sådan källa till energi som består av en eller flera primära battericeller (inte laddningsbara) och där energin genereras genom direkt omvandling av kemisk energi.

Ackumulator= definieras i förslaget som en källa till elektrisk energi som består av en eller flera sekundära battericeller (laddningsbara) och där energin genereras genom direkt omvandling av kemiska energi.